

Πώς ο Ρίτσος μπορεί να γίνει παλλόμενο θέατρο ή Μάζοχ για δυο ή 1.448 λέξεις!

totetartokoudouni.blogspot.com/2018/05/1448.html

Το Τέταρτο Κουδούνι / 23 Μαΐου 2018

(Δεν έχει άλλη παράταση! Η επιτυχία μάς υποχρεώνει να συνεχίσουμε εσαεί -όσο ο καλός Θεός της Ελλάδος μάς το επιτρέπει. Κι όποιος αντέξει...)

Απ' τη μεταπολίτευση και δώθε οι πολύστιχοι ποιητικοί μονόλογοι του Γιάννη Ρίτσου να παρουσιάζονται σκηνικά έγινε κοινός τόπος. Και ποιος απ' αυτούς δεν έχει παιχτεί -κι όχι μόνο μια φορά... Και ποιος πρωταγωνιστής μας -ή κι όχι πρωταγωνιστής- δεν έχει καταπιαστεί με Ρίτσο... Μόνο που δεν είναι και τόσο εύκολο, όσο νομίζουν, να το κάνεις. Τα εκτενή αυτά ποιήματα έχουν μια πυκνότητα νοημάτων σχεδόν απαγορευτική για να γίνουν λόγος θεατρικός. Έχω παρακολουθήσει τις δεκάδες αυτές απόπειρες, στο σύνολό τους σχεδόν, στα 40 και... χρόνια που 'χουν μεσολαβήσει -απ' το '75, νομίζω, ξεκίνησαν στην Ελλάδα. Τους έχω, βέβαια, δει αυτούς τους μονολόγους, τους περισσότερους, όμως, δεν τους έχω «ακούσει»: χάνομαι, συνήθως, στις σκέψεις μου ακούγοντας λόγο ηδυσμένο και καλλιέπεια και συναίσθημα -πολύ συναίσθημα- αλλά όχι νοήματα. Το αποτέλεσμα, πολύ συχνά, ένας πολτός καλών προθέσεων. Όσοι τις ξεπέρασαν τις καλές προθέσεις μου 'χουν μείνει ανεξάλειπτοι στη μνήμη.

Ο Νεοκλής Νεοκλέους είναι ηθοποιός. Και σκηνοθέτης. Έλληνας της Κύπρου.

Πρωταγωνιστής στην Κύπρο εδώ και πάνω από τριάντα χρόνια. Σχεδόν άγνωστος στον ελλαδικό χώρο. Ήρθε -άλλη μια έκπληξη απ' την Κύπρο, ανάμεσα στις αρκετές που συνεχίζουμε να 'χουμε απ' την εποχή της Δέσποινας Μπεμπεδέλη και της Μάνας Κουράγιο της- στο Ίδρυμα «Μιχάλης Κακογιάννης» φέρνοντας «άλλον ένα» μονόλογο του Ρίτσου: «Αποχαιρετισμός». Ένα εκτεταμένο ποίημα-μονόλογος που γράφτηκε απ' τον Ποιητή εν θερμώ, το 1957, δυο μέρες μετά το θάνατο του ταξιτζή Γρηγόρη Αυξεντίου, αγωνιστή της ΕΟΚΑ κατά της αγγλικής αποικιοκρατίας, που οι Άγγλοι τον έκαψαν ζωντανό, στα 29 του χρόνια, στη σπηλιά-κρησφύγετό του, για να τον κατατάξουν στο πάνθεο των ελληνοκυπρίων ηρώων -σας έγραφα σχετικά στο «Τέταρτο Κουδούνι», στις 18 Απριλίου.

Ο Ρίτσος δεν έχει γράψει ένα επικαιρικό ποίημα. Έχει γράψει ένα λυρικό αριστούργημα. Πώς, όμως, το κάνεις θέατρο; Ο Νεοκλής Νεοκλέους, που υπέγραφε και τη σκηνοθεσία, το 'κανε! Θέατρο παλλόμενο! Με συγκίνηση η οποία, όμως, ποτέ δεν τον έπνιγε, ποτέ δεν μπούκωνε τα νοήματα, ξεκούκιζε, λέξη τη λέξη, τους στίχους του Ρίτσου, πλάθοντας εικόνες, ακουμπώντας το λόγο στις καρδιές μας. Με τη μουσική του Γιώργου Καλογήρου, παιγμένη επί σκηνής απ' τον ίδιο κι άλλους δυο μουσικούς, να συνοδεύει, ν' αγκαλιάζει, να αναδεικνύει το κείμενο. Κι όταν ο λόγος, κάποιες στιγμές,

«έφευγε» και γινόταν τραγούδι, η παράσταση ν' απογειώνεται. Όχι, τελικά, δεν ήταν «άλλος ένας» μονόλογος του Ρίτσου. Ήταν άλλος ένας απ' τους σπάνια επιτυχημένους παραστασιακά μονολόγους του Ρίτσου που 'χουν παιχτεί στην ελληνική σκηνή.

Συγκινήθηκα. Πολύ. Η παράσταση αυτή πρέπει να ξανάρθει και να τη δει περισσότερος κόσμος. Πόσο μάλλον όταν την επόμενη χρονιά, το 2019, συμπληρώνονται 110 χρόνια απ' τη γέννηση του αξεπέραστου Ρίτσου. Εδώ σας θέλω κρατικά Θέατρα -αυτές τις ευκαιρίες να τις αρπάζετε και να τις αξιοποιείτε και να τις αναδεικνύετε.

(Ότι η παράσταση παίχτηκε τις μέρες της επίσημης επίσκεψης στην Αθήνα του Πρίγκιπα της Ουαλίας, διαδόχου του θρόνου του Ηνωμένου Βασιλείου Αγγλίας κ.λπ, κ.λπ, ήταν εντελώς συμπτωματικό. Αλλά και τραγικά ειρωνικό...).

Μια κι είπαμε για κρατικά Θέατρα. Καλά τα πάνε στους δύσκολους καιρούς μας. Και στο Εθνικό ο Στάθης Λιβαθινός (που αναμένει το καινούργιο Διοικητικό Συμβούλιο, με πρόεδρο πάντως, όπως έγινε γνωστό, όχι τον Θανάση Παπαγεωργίου -άντε να ομαλοποιηθούν τα πράγματα γιατί η πολλή η γκρίνια ενέχει άποψη αλλά ενέχει και μιζέρια...), με αναπληρωτή τον Θεωρή Αμπαζή και στο ΚΘΒΕ ο Γιάννης Αναστασάκης με την Μαρία Τσιμά αναπληρώτρια.

Ο Στάθης Λιβαθινός καμαρώνει για πλεόνασμα που ετοιμάζεται ν' ανακοινώσει, ο Γιάννης

Αναστασάκης κατάφερε -επίτευγμα!- να μειώσει το έλλειμμα των εννιά εκατομμυρίων ευρώ που βρήκε εκ των προηγούμενων στα δυο εκατόν πενήντα, και τα δυο Θέατρα έχουν κόσμο, και τα δυο Θέατρα έχουν μεγάλη παράπλευρη δραστηριότητα, παίρνουν διάφορες χρήσιμες έως και πολύτιμες πρωτοβουλίες, ο Λιβαθινός περιμένει το πολυπόθητο ΦΕΚ για να ξεκινήσει, με τη νέα περίοδο, τη λειτουργία του Τμήματος Σκηνοθεσίας -τ' όνειρό του- στη δραματική σχολή του Εθνικού ενώ εξελέγη στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης των Θεάτρων της Ευρώπης της οποίας το Εθνικό, όπως και το ΚΘΒΕ, είναι μέλος, στο «Rex» αρχίζει, εντός των ημερών, με χορηγίες του Ιδρύματος Ωνάση και των «Ελληνικών Πετρελαίων», η ριζική ανακαίνιση του Ισογείου -αφού έχουν προηγηθεί οι ανακαινίσεις του Υπόγειου/Σκηνης «Κατίνα Παξινού» για την Πειραματική Σκηνή και του «Σχολείου» της Ειρήνης Παπά για να στεγάσει, όπως κι έγινε, τη δραματική σχολή-, όπου θα εγκατασταθεί το λεγόμενο πια «Μικρό Εθνικό», ήτοι η Παιδική κι η Εφηβική Σκηνή και τα απαραίτητα για τη λειτουργία τους εργαστήρια, ο

Αναστασάκης ανακαίνισε το Θέατρο Δάσους, μερεμέτισε τα προβλήματα στο Θέατρο Γης, συνεχίζει να οργανώνει το Διεθνές Φεστιβάλ Δάσους, έστησε στο Βασιλικό μόνιμη έκθεση κοστούμιών απ' το βεστιάριο του ΚΘΒΕ η οποία σε λίγες μέρες ανανεώνεται...

Τώρα, όσον αφορά τα καλλιτεχνικά αποτελέσματα, δεν είναι πάντα τα ποθητά -ίσως εκεί θα πρέπει να ρίξουν μεγαλύτερο βάρος οι δυο καλλιτεχνικοί διευθυντές- αλλά δύσκολο και να 'ναι πάντα. Και τα δυο Θέατρα έχουν, πάντως, παραστάσεις για να καμαρώνουν.

Βέβαια, οι αντιπολιτευόμενοι όλο και κάποιες σπόντες ρίχνουν -στα άδεια, συνήθως...- ενώ οι συνδικαλιστές όλο και κάποια προβληματάκια δημιουργούν αλλά ελπίζω να καταλάβουν ότι το καταστροφικό παρελθόν -πληγή...- δε γίνεται να διαιωνίζεται κι ότι εις βάρος τους τελικά αυτό αποβαίνει. Κατόπιν αυτού και με την εργασιακή γαλήνη σε γενικές γραμμές, σε ισορροπία, την ανανέωση της θητείας και των δυο «ντουέτων» -στο ΚΘΒΕ λήγει τον Νοέμβριο, στο Εθνικό τον προσεχή Μάιο- δεδομένη τη βλέπω. Εκτός κι αν έχουμε κυβερνητικές ή υπουργικές ανατροπές και επικρατήσουν τα παλαιά, τριτοκοσμικά, «έθιμα» -οι «δικοί σας», οι «δικοί μας»...

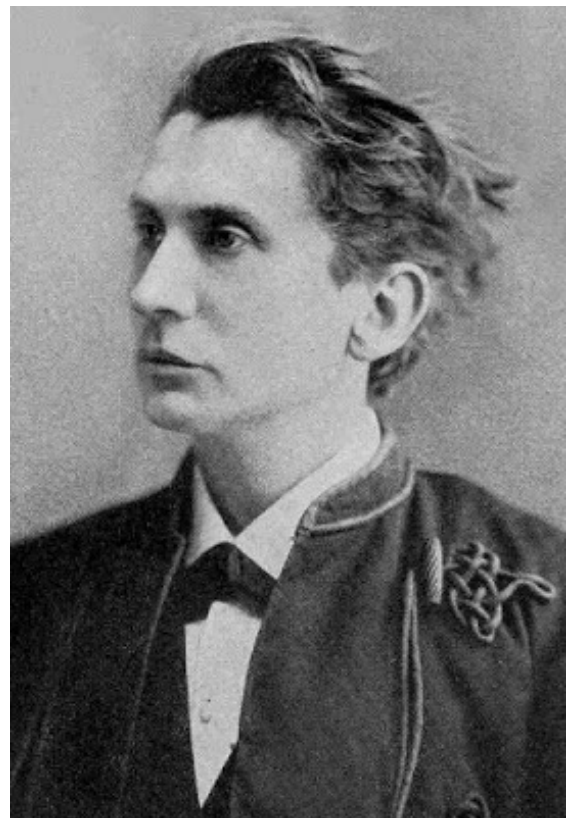

Την «Αφροδίτη με τη γούνα» του Λέοπολντ Φον Ζάχερ-Μάζοχ διασκεύασαν για το θέατρο -για δυο πρόσωπα- η Νικολέτα Κοτσαηλίδου που 'κανε και τη μετάφραση κι ο Σπύρος Κυριαζόπουλος που θα υπογράψει και τη σκηνοθεσία και θα την παρουσιάσουν -η παραγωγή, της Εταιρείας Θεάτρου «Dum Spiro Spero»- στον «Κάτω Χώρο» του «Θεάτρου του Νέου Κόσμου», απ' τον Οκτώβριο. Την Βάντα φον Ντουνάγιεφ θα υποδυθεί η Νικολέτα Κοτσαηλίδου και τον Ζίβερν φον Κουζίμσκι ο Σπύρος Κυριαζόπουλος (φωτογραφία: Κοσμάς Ινιωτάκης),

με παρόντα στη σκηνή τον τσελίστα Αλέξανδρο Κασαρτζή που 'χει αναλάβει και τη μουσική της παράστασης. Τα σκηνικά και τα κοστούμια θα 'ναι της Ηλένιας Δουλαδέρη κι ο σχεδιασμός φωτισμών του Σάκη Μπιρμπίλη.

Στο μυθιστόρημα (1870) του Γερμανού Μάζοχ -απ' τον οποίο και προήλθε ο όρος μαζοχισμός- «μέσα σ' ένα αριστοκρατικό περιβάλλον πολυτέλειας, ηδυπάθειας και χλιδής», όπως έχει γράψει στο ηλεκτρονικό περιοδικό «Αναγνώστης», η Νίκη Κώτσιου, «ο Ζίβερνιν, μυθιστορηματικό alter ego του συγγραφέα Μάζοχ, ξεδιπλώνει την ιστορία του νοσηρού έρωτα που έζησε με την Βάντα, την ερωμένη που αγάπησε με πάθος και στην οποία εκχώρησε την ίδια την ελευθερία του. Υποχωρώντας στο παράδοξο αίτημα του Ζίβερνιν η Βάντα δέχεται να τον βασανίσει σωματικά και συναισθηματικά ώστε να εκπληρώσει την ανορθόδοξη επιθυμία του για μια ηδονή μέσα στον πόνο. Αναλαμβάνει, λοιπόν, να υποδυθεί το ρόλο της αφέντρας συνεπικουρούμενη από μια σειρά φετιχιστικών αξεσουάρ και, πράγματι, αναδεικνύεται δεσποτική και τυραννική πέρα από κάθε προσδοκία επιφυλάσσοντας στον εραστή της μια ποικιλία μαρτυριών που εκείνος απολαμβάνει. Υπογράφουν μάλιστα κι ένα σύμβολο σύμφωνα με το οποίο εκείνος

μετατρέπεται σε δούλο ενώ εκείνη αποκτά την πλήρη κυριότητα πάνω του, με μόνη την υποχρέωση να φορά γούνα».

«**Η Αφροδίτη με τη γούνα**» έχει χρησιμοποιηθεί ως «αφορμή» στο ομότιτλο θεατρικό έργο -επίσης για δυο πρόσωπα- του Αμερικανού Ντέιβιντ

Άιβς, το οποίο έχει παρουσιαστεί στην Ελλάδα -στην Αθήνα, στο «Θησεΐον»- τη σεζόν 2013/2014, σε σκηνοθεσία Γιώργου Οικονόμου, με την Βίκυ Παπαδοπούλου και τον Γιώργο Παπαγεωργίου, κι έχει μεταφερθεί (2013), με τον ίδιο τίτλο, στον κινηματογράφο απ' τον Ρόμαν Πολάνσκι, με πρωταγωνιστές την Εμανουέλ Σενιέ και τον Ματιέ Αμαλρίκ.

1.448 λέξεις δαπάνησε ο καθηγητής Θ. Κ. Στεφανόπουλος για ν' απαντήσει στις 600 του σχολίου μου -υπερδιπλάσιες δηλαδή, τον ταλαιπώρησα...- στο «Τέταρτο Κουδούνι» της 9 Απριλίου, για άρθρο του-επίθεση εναντίον του ποιητή και μεταφραστή Γιώργου

Μπλάνα και του καλλιτεχνικού διευθυντή του Φεστιβάλ Αθηνών κι Επιδαύρου Βαγγέλη

Θεοδωρόπουλου, που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 86 του περιοδικού «The Books' Journal» με τον τίτλο «Φεστιβάλ Επιδαύρου ή Φεστιβάλ Γιώργου Μπλάνα;». Απάντηση που δημοσιεύτηκε, μαζί με το σχόλιό μου, στο τεύχος 87 του περιοδικού. Δεν έχω τίποτα ν' απαντήσω -βαριέμαι...

Το σπαρταριστό, πάντως, είναι ότι, πριν από δυο περίπου χρόνια, καλός συνάδελφος της Εφημερίδας που γκρέμισε τον Λουκισμό κάθε τόσο υπονοούσε ότι είμαι μεταξύ των «εμμίσθων» του τότε προέδρου Γιώργου Λούκου. Τώρα υπονοείται ότι λειτουργώ ως «υπάλληλος» του διαδόχου του Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου. Ποιος τη χάρη μου -τα 'χω κονομήσει γερά!

Απλώς αναρωτιέμαι: οι επιθέσεις εναντίον του blog όλο και πληθαίνουν. Κάτι δεν πράττω καλά; Ή, μήπως, κάτι πράττω καλά;

Και μια απορία μου: απ' τους πέντε σκηνοθέτες -Γιάννης Αναστασάκης, Τσέζαρις Γκραουζίνις, Κώστας Φιλίππου, Αιμίλιος Χειλάκης / Μανώλης Δούνιας- που επέλεξαν, για τις τέσσερις φετινές καλοκαιρινές παραστάσεις τους αρχαίου δράματος, στο πλαίσιο των Φεστιβάλ Αθηνών κι Επιδαύρου, μεταφράσεις του Γιώργου Μπλάνα, μόνο στη σελίδα του Αιμίλιου Χειλάκη, στο facebook, είδα μια απάντηση για την επίθεση που γίνεται στο μεταφραστή. Δεν έχουν νοιώσει την ανάγκη όλοι μαζί, με μια μαζική κίνηση, να εξηγήσουν ΓΙΑΤΙ τις επέλεξαν; Κι αν τους «επιβλήθηκαν», όπως έχει υπονοηθεί; Δε νοιώθουν θιγμένοι; Δε νοιώθουν την ανάγκη να τον στηρίξουν; Και τον αφήνουν έτσι βαλλόμενο;

Μ' ένα πολύ ενδιαφέρον πρόγραμμα -και λιγότερο φορτωμένο, ευτυχώς, από πέρσι- ξεκινάει φέτος το Φεστιβάλ Αθηνών την 1 Ιουνίου. Οι λιγότερες εκδηλώσεις έχουν βοηθήσει στην καλύτερη και πιο συστηματική προβολή, κομψότατο το βιβλιαράκι-οδηγός του Φεστιβάλ, ελκυστικό το τρέιλερ... Αναμένω, βέβαια, τις εκδηλώσεις καθαυτές να δώ αν θ' ανταποκρίνονται στις προσδοκίες μου.

Εγώ, πάντως, ξεκινώ για το Φεστιβάλ με δυο «μεγάλες λευκές ελπίδες»: Η πρώτη, Ίβο φαν Χόβε και «Τονέελγρούπ» του Άμστερντάμ στο «Μετά την πρόβα»/«Περσόνα», απ' τα σενάρια του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν, στις 1, 2, και 3 Ιουνίου. Γιατί

ξέρω -έχω δει. Ο βέλγος σκηνοθέτης έχει ήδη παρουσιάσει δουλειά του, με το θιάσό του, στην «Στέγη», το 2011 -και μάλιστα Μπέργκμαν και πάλι, το «Σκηνές από ένα γάμο»- ενώ

το 2014, είδα στο Μέγαρο, στη σειρά ζωντανών μεταδόσεων «National Theatre Live», το «Ψηλά από τη γέφυρα» του Άρθουρ Μίλερ, σε σκηνοθεσία του στο «Young Vic» του Λονδίνου, με Έντι τον καθηλωτικό Μαρκ Στρονγκ -δυνατές παραστάσεις και οι δυο, ο Μίλερ συγκλονιστικός. Άρα...

Να θυμίσω πως, κατά σύμπτωση, το μεν «Ψηλά από τη γέφυρα» που έχουμε δει παίζεται, τώρα, στην Κεντρική Σκηνή του Εθνικού, σε σκηνοθεσία Νικαίτης Κοντούρη, και το «Μετά την πρόβα» που θα δούμε, στο θέατρο «Οδού Κυκλάδων/Λευτέρης Βογιατζής», σε σκηνοθεσία Περικλή Μουστάκη.

Η δεύτερη δεν είναι ελπίδα, είναι σιγουριά: «Αποτυχημένες απόπειρες αιώρησης στο εργαστήριό μου» του Δημήτρη Κουρτάκη, «εμπνευσμένη από το μπκεκετικό σύμπαν», με τον ελισσόμενο, συναρπαστικό Άρη Σερβετάλη, 1, 2, 3, 4 και 5 Ιουνίου - επανάληψη της

περσινής παράστασης. Μπορείτε ν' ανατρέξετε στο ιστολόγιο όπου έγραψα, πέρσι, στις 21

Ιουλίου, περί αυτής. Κατέληγα -το τονίζω και πάλι: «Την είδα δυο φορές -τη δεύτερη μου άρεσε ακόμα περισσότερο. Όταν ξαναπαιχτεί, θα την ξαναδώ. Να είστε κι εσείς εκεί. Αυτά - προσέξτε!- δεν τα χάνει κανείς. Είναι γεγονότα».

Το τέλος της σεζόν κρύβει άλλη μια επανάληψη -έκπληξη!: στο «Υπόγειο» του «Θεάτρου Τέχνης» την Κυριακή (27 Μαΐου), στις 21.15', επαναλαμβάνεται -εν αναμονή της πρεμιέρας, στα μέσα Ιουνίου, της νέας παράστασης του Νίκου Μαστοράκη «Ιστορίες από το δάσος της Βιέννης» του Έντεν φον Χόρβατ-, για μια και μοναδική βραδιά, η αμέσως προηγούμενή του στον ίδιο χώρο «Η επανένωση της Βόρειας με τη Νότια Κορέα» του Ζοέλ Πομρά.

Για την παράσταση που ανέβηκε εκεί την περσινή σεζόν κι επαναλήφθηκε στην αρχή της φετινής, την καλύτερη, πιστεύω, του Νίκου Μαστοράκη τα τελευταία χρόνια, είχα γράψει εδώ στις 15 του περασμένου Δεκεμβρίου -μπορείτε να αναζητήσετε το κείμενο. Καταλήγοντας: «Πρέπει να δείτε ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ την παράσταση αυτή! Είναι, κατά τη γνώμη μου, από τις καλύτερες που παίζονται αυτή τη στιγμή στην Αθήνα». Δε χρειάζονται περισσότερα. Απλώς σπεύστε έγκαιρα (Φωτογραφία: Σταύρος Χαμπάκης).

Το σημερινό «Τέταρτο Κουδούνι» είναι αφιερωμένο στο δημοσιογράφο και κριτικό θεάτρου Σπύρο Παγιατάκη που 'φυγε απ' τη ζωή, αφού πολύ ταλαιπωρήθηκε, στις 16 Μαΐου. Ευρύτατης καλλιέργειας, ευρύτατων ενδιαφερόντων, υπηρέτησε την κριτική θεάτρου με κύρος και σεμνότητα. Θα τον θυμάμαι με στοργή στο πούλμαν προς Επίδαυρο να διαβάζει πάντα το αρχαίο δράμα που θα βλέπαμε.